

**INSTITUTUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ
ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ
PENTRU TEHNICA DE CALCUL ȘI INFORMATICĂ
SECTOR TEHNICĂ DE CALCUL**

COBRA
SISTEM DE OPERARE
PE DISC FLEXIBIL

PREZENTARE

BRAȘOV

1988

COORDONATORII SERIEI

**dr. ing. Dan Roman
dr. Emil Munteanu**

TEHNOREDACTORI

**COPERTA SERIEI
designer Liviu Derveşteanu**

Implementarea sistemului de operare CP/M s-a realizat de un colectiv de la I.T.C.I. filiala Braşov format din: mat. Arefta Marcel, mat. Pop Mircea condus de: dr. ing. Toacşe Gheorghe

C U P R I N S

1	Organizarea CP/M	6
1.1	Particularități ale sistemului CP/M COBRA	7
1.2	Utilizarea memoriei interne.	8
1.3	Organizarea discului.	8
1.4	Dispozitivul consola	9
1.4.1	Tastatura	9
1.4.2	Afișajul	9
1.4.3	Funcțiile de terminal	11
1.5	Interfața serială RS 232.	12
2	Execuția programelor tranzitorii	13
3	Convenții pentru apelul funcțiilor de sistem CP/M	14
4	Particularități în utilizarea rutinelor CP/M de lucru cu fișiere pe disc	16
5	Prezentarea rutinelor CP/M.	20
	RUTINA 0 — Reinițializare sistem CP/M	20
	RUTINA 1 — Citire caracter de la consolă	20
	RUTINA 2 — Scriere caracter la consolă.	20
	RUTINA 3 — Citire caracter de la dispozitivul „Reader” curent	21
	RUTINA 4 — Scriere caracter la dispozitivul „Punch” curent	21
	RUTINA 5 — Scriere caracter la dispozitivul „List” curent.	21
	RUTINA 6 — Citire/Scriere directă la consolă	21
	RUTINA 7 — Citire octet IOBYTE.	22
	RUTINA 8 — Modificare octet IOBYTE	22
	RUTINA 9 — Tipărire la consolă a unui șir de caractere	22
	RUTINA 10 — Citire buffer consolă	23
	RUTINA 11 — Citire stare consolă	24
	RUTINA 12 — Citire versiune sistem	24
	RUTINA 13 — Inițializare stare sistem discuri	24
	RUTINA 14 — Selectare disc	25
	RUTINA 15 — Deschidere fișier	25
	RUTINA 16 — Închidere fișier.	26
	RUTINA 17 — Caută în „director” prima intrare	26
	RUTINA 18 — Caută în „director” următoarea intrare	27
	RUTINA 19 — Ștergere fișier	27
	RUTINA 20 — Citire secvențială	28
	RUTINA 21 — Scriere secvențială	28
	RUTINA 22 — Creare fișier	29
	RUTINA 23 — Schimbare nume fișier	29
	RUTINA 24 — Citire vector de unități disc active	30
	RUTINA 25 — Citire număr disc selectat	30
	RUTINA 26 — Modificare „adresa DMA”	30
	RUTINA 27 — Citire adresă vector de alocare	31

RUTINA 28 — Setare atribut R/O pentru o unitate de disc	31
RUTINA 29 — Citire vector de unități R/O	31
RUTINA 30 — Modificare atribute fișier	32
RUTINA 31 — Citire adresă „bloc de parametri disc”	32
RUTINA 32 — Citire/Modificare număr utilizator	33
RUTINA 33 — Citire directă	33
RUTINA 34 — Scriere directă	34
RUTINA 35 — Determinare lungime fișier	35
RUTINA 36 — Determinare număr înregistrare	35
RUTINA 37 — Dezactivare discuri	36
RUTINA 40 — Scriere directă prin umplere cu zero	36
ANEXA 1	37

NOTĂ: Toate numerele hexazecimale folosite în acest manual sînt tipărite în albastru

INTRODUCERE

Microsistemul COBRA este un calculator care la dorința utilizatorului se poate configura în mașina BASIC-SPECTRUM sau CP/M.

La pornire, pe ecranul televizorului se afișează emblema microsistemului și se așteaptă introducerea unei opțiuni.

Opțiuni:

1. Încărcarea sistemului de operare CP/M:
 - prin apăsarea tastei „D”
2. Încărcarea interpretorului BASIC-SPECTRUM:
 - de pe caseta magnetică prin apăsarea tastei „C”
 - din memoria EPROM prin apăsarea tastei „B”

Observații:

- încărcarea sistemului de operare CP/M presupune existența pe disc a fișierului **SYS.COM** C80K.SYS, C64K.SYS sau LK.SYS

- nu mai este necesar utilitarul SYSGEN, deoarece încărcarea sistemului de operare se face din fișier, deci multiplicarea acestuia se poate face cu unul din utilitarele DIP sau PIP.

Precizări suplimentare privind organizarea și funcționarea sistemului în cele două regimuri se pot obține consultând manualele: COBRA BASIC, COBRA CP/M.

Acest manual descrie organizarea sistemului CP/M (inclusiv organizarea memoriei) și punctele de intrare în sistem. Se vor prezenta informațiile necesare pentru scrierea de programe executabile sub CP/M, programe ce utilizează facilitățile de I/E și de lucru cu discul oferite de sistem.

1 ORGANIZAREA CP/M

Sistemul CP/M este alcătuit din punct de vedere logic din următoarele patru părți:

BIOS - sistemul de I/E de bază, care oferă interfața cu perifericele

BDOS - sistemul de exploatare a discurilor, care oferă primitivele de acces la disc

CCP - procesorul de comenzi consolă

TPA - zona pentru programe tranzitorii

Componentele BIOS și BDOS sînt grupate într-un singur program numit FDOS, care are un punct de intrare unic. Componenta CCP este un program distinct, care utilizează programul FDOS pentru a oferi o interfață flexibilă între utilizator și informațiile existente pe disc. TPA este o zonă de memorie (i.e. zona de memorie care nu este utilizată de FDOS și CCP) în care se execută comenzile tranzitorii CP/M și programele-utilizator de aplicații. **Organizarea memoriei într-un sistem standard CP/M este:**

FFFF	F D O S (BDOS+BIOS)
FBASE:	C C P
CBASE:	T P A
TBASE:	Parametri sistem
BOOT:	
0000	

OBSERVAȚIE: De obicei adresa BOOT este egală cu 0000, adresa TPA este egală cu BOOT+0100=0100, iar adresele CBASE și FBASE depind de tipul sistemului CP/M.

Adresele 0000 — 0007 sînt rezervate pentru:

0000 — 0002	salt la rutina de reinițializare a sistemului CP/M existentă în BIOS (JMP WBOOT)
0003	octetul IOBYTE
0004	numărul utilizatorului curent și al discului instalat
0005 — 0007	salt la punctul de intrare în FDOS, respectiv în BDOS (JMP FBASE)
0008 — 003F	adresa de salt pentru instrucțiunile „RST n” neutilizate de sistem. Programele de depanare dinamică DDT, SID utilizează pentru punctele de întrerupere instrucțiunea RST 7.
0040 — 005B	neutilizați de sistem
005B — 007C	blocul de control fișier implicit pregătit de CCP pentru programele încărcate în TPA
007D — 00FF	zona tampon de I/O implicită pentru operații cu discul (conține sectorul citit sau scris); zona utilizată de CCP pentru a transmite programelor încărcate linia de comandă; zona utilizată ca stivă de lucru pentru programele executate în TPA

- OBSERVAȚII:**
- Adresa 0005 este **PUNCT DE INTRARE** din programe tranzitorii în rutinele sistemului CP/M (în BDOS).
 - Adresa prezentă în locațiile 0006 — 0007 poate fi folosită pentru a determina dimensiunea maximă a memoriei disponibile (presupunînd că se reacoperă componenta CCP).
 - Adresa 0003 este rezervată pentru octetul IOBYTE (configurația de I/O curentă).
 - Adresa 0004 este rezervată pentru a stoca numărul utilizatorului curent și numărul discului instalat; octetul de la această adresă are forma:

număr utilizator curent

0000 — 1111

număr disc instalat

0000 — 1111

A — P

1.1 PARTICULARITĂȚI ALE SISTEMULUI CP/M — COBRA

Sistemul **CP/M** implementat pe microcalculatorul **COBRA** prezintă unele diferențe față de sistemul standard **CP/M 2.2** elaborat de firma **DIGITAL RESEARCH**, dar este compatibil cu acesta în ce privește formatul volumelor și fișierelor.

1.2 UTILIZAREA MEMORIEI INTERNE

Harta memoriei interne a sistemului **COBRA**:

FFFF	BIOS
FA00	
EC00	BDOS
E400	CCP
DE00	BIOS
C000	RAM VIDEO
A300	GENERATOR CARACTERE B U F F E R E
0100	TPA
0000	ZONA SISTEM

1.3 ORGANIZAREA DISCULUI

Sistemul de operare **CP/M** implementat pe microcalculatorul **COBRA** recunoaște următoarele formate de disc:

- format standard 8" simplă densitate (compatibil **M18, M118, JUNIOR, CUBZ, ...**)
- format standard 5 ¼" dublă densitate 512 octeți/sector (compatibil **JUNIOR, ...**)
- format **COBRA** — 8" simplă densitate (directory în pista 0)
— 5 ¼" dublă densitate (directory în pista 0)

Caracteristici:

- disc flexibil 8":
 - 77 piste/disc
 - 26 sectoare/pistă
 - 128 octeți/sector
- disc flexibil 5 ¼":
 - dublă densitate (format **IBM**)
 - 40 piste/disc
 - 9 sectoare/pistă
 - 512 octeți/sector

- dublă densitate (format **COBRA**)
 - 40 piste/disc
 - 10 sectoare/pistă
 - 512 octeți/sector

Alegerea unuia din formatele de mai sus se face folosind utilitarul **CDISK** prezentat în „Manual de Utilizare” al microcalculatorului **COBRA**.

1.4 DISPOZITIVUL CONSOLĂ

O altă particularitate a microcalculatorului **COBRA** este faptul că el nu folosește ca dispozitiv consolă un terminal care să realizeze funcțiile de intrare, ieșire și de editare, așa cum este cazul celorlalte microcalculatoare din aceeași categorie, care au implementat sistemul de operare **CP/M**. Toate funcțiile de terminal amintite mai sus sînt realizate de un set de rutine specializate (dependente de mașină), implementate chiar în componenta **BIOS** a **CP/M**. Dăm în continuare o descriere a facilităților hard și a soluției soft adoptate, în vederea utilizării eficiente a unor elemente mai simple și mai ieftine, în locul unui terminal specializat: tastatura matricială **QWERTY** (la intrare), **TV** sau monitor **TV** alb-negru sau color (la ieșire).

1.4.1 Tastatura

Este utilizată o tastatură de tip **QWERTY** cu 6 linii × 8 coloane, deci 48 poziții independente, tastabile. Parte din aceste taste sînt dublate, triplate prin tastarea simultană a două taste (de ex. tasta **SHIFT** sau **CTRL** și încă o tastă), obținîndu-se astfel codurile literelor mici, ale semnelor grafice speciale și ale controalelor.

Deoarece spațiul de afișare are dimensiunea de 24 linii × 32 coloane, el este considerat numai ca o fereastră ce se mișcă lateral (stînga sau dreapta) în cadrul unui spațiu cu dimensiunea de 24 linii × 80 coloane, iar aceste deplasări pot fi comandate din tastatură. De asemenea mai poate fi comandată din tastatură și viteza de execuție a scroll-ului vertical și numărul de coloane cu care se deplasează fereastra în bufferul alfanumeric mare. Viteza de execuție a scroll-ului vertical este dată de faptul că aceasta se realizează (opțional) pe 1, 2, 4 sau 8 linii **TV**. Iată aceste comenzi:

←	scroll stînga 1 coloană
→	scroll dreapta 1 coloană
GRAPHICS	revenire în coloana 0
↓	la o tastare scade viteza cu o treaptă
↑	la o tastare crește viteza cu o treaptă
NOScroll	se întrerupe afișarea pînă la retastarea NOScroll

1.4.2 Afișajul

Ca dispozitiv de afișare se folosește un aparat **TV** (obișnuit) alb-negru sau color. Procesul care realizează afișarea informațiilor pe ecranul **TV** este pe scurt următorul: microprocesorul **Z80** și componenta numită controller video își dispută pe rînd accesul la o zonă de memorie numită **RAM VIDEO**, controllerul video explorînd în citire această zonă de memorie, afișează fiecare bit pe ecranul **TV**, de exemplu în convenția 0 punct stîns, 1 punct aprins (aceasta la microcalculatoarele **PRAE**, **AMIC** sau **ZX80**).

Dimensiunile zonei afișate pe ecranul **TV** sînt de 192×256 puncte (biți). Acest spațiu se consideră a fi împărțit în matrici de 8×8 biți (puncte), deci în 24×32 matrici de 8×8 puncte. În continuarea acestei zone de memorie ce conține informație afișabilă, urmează o zonă de memorie ai cărei octeți se consideră în următoarea convenție: fiecare octet din această zonă condiționează biunivoc afișarea unei matrici de 8×8 puncte din zona descrisă mai sus. Această condiționare se realizează prin următoarea structurare funcțională a biților din octeții acestei de-a doua zone, numită memorie cu atribute:

F	B	Paper	Ink
7	6	543	210

În această convenție se depășește partajarea făcută mai sus în 0 punct stins, 1 punct aprins, ajungîndu-se la următoarele: pe o matrice de 8×8 puncte se pot defini două culori, una constituind fondul (hîrtia) reprezentată de biții de valoare 0 din matrice și căreia i se atribuie culoarea definită de biții 0-2 din octetul atribut, cealaltă culoare constituind scrisul (cerneala), reprezentată de biții de valoare 1 din matrice și căreia i se atribuie culoarea definită de biții 3-5 din octetul atribut. Bitul 6 dă posibilitatea definirii a două nuanțe pentru fiecare culoare și se numește atribut de strălucire (0 normal, 1 cu strălucire), ridicînd deci la 16 numărul de culori. Cele opt culori selectabile se desemnează astfel:

000 **negru**
001 **albastru**
010 **roșu**
011 **magenta**
100 **verde**
101 **cyan**
110 **galben**
111 **alb**

Bitul 7 din octetul atribut validează funcționarea blinking (schimbarea alternativă a culorii fondului cu cea a scrisului).

Pe ecranul **TV**, zona grafică de 256×192 pixeli este încadrată de o margine numită **BORDER** a cărei culoare poate fi definită de utilizator în convenția de culoare de mai sus cu ajutorul funcției de terminal CTRL/B.

Modificarea culorii **PAPER**-ului și a **INK**-ului, modificarea stării de strălucire și blinking se face cu ajutorul funcției de terminal CTRL/C.

Iată în continuare harta zonelor de memorie descrise mai înainte:

adresa început	adresa sfîrșit	conținut
C000	C7FF	prima treime
C800	CFFF	a doua treime
D000	D7FF	a treia treime
D800	DAFF	zona cu atribute

Memoria grafică constituită din cele 24×32 matrici de 8×8 biți este organizată întrețesut în zona C000 — D7FF adresarea făcându-se cu următoarea convenție de adresare:

1	1	0	T1	T0	R2	R1	R0	L2	L1	L0	04	03	02	01	00
---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

unde R2 R1 R0 este o grupare de trei biți ce reprezintă numărul rândului dintr-o linie de 32 de matrici de 8×8 biți de afișare alfanumerică sau , L2 L1 L0 este o grupare de trei biți ce reprezintă numărul liniei de matrici de 8×8 biți (care în total sînt 24), T1 T0 este o grupare de doi biți ce reprezintă numărul treimii în care se află linia de matrici referită iar O4 O3 O2 O1 O0 este o grupare de cinci biți ce reprezintă numărul matriciilor de 8×8 biți (deci octetul ce reprezintă o linie de 8 biți din matrice) dintr-un rînd (amintim că pe o linie sau pe un rînd există 32 coloane). Precizăm faptul important că ordinea de avansare a acestor grupe de biți este următoarea: O, R, L, T; iar valorile limită ale acestor grupe de biți sînt:

O (00000 — 11111), R (000 — 111), L (000 — 111), T (00 — 10).

1.4.3 Funcțiile de terminal

Pe lîngă funcția obișnuită de afișare a setului de caractere alfanumerice și grafice, mai sînt implementate și alte funcții de terminal, care vor fi prezentate mai jos:

ESC,1	= 1B,31	— poziționare absolută XY a cursorului
ESC,3	= 1B,33	— comutare „wraparound”/blocare verticală
ESC,4	= 1B,34	— comutare „wraparound”/blocare orizontală
ESC,5	= 1B,35	— auto line-feed inactiv/activ
ESC,A	= 1B,41	— cursor în sus
ESC,B	= 1B,42	— cursor în jos
ESC,C	= 1B,43	— cursor la dreapta
ESC,D	= 1B,44	— cursor la stînga
ESC,E	= 1B,45	— ștergere ecran
ESC,H	= 1B,48	— cursor în poziția „home” (stînga sus)
ESC,I	= 1B,49	— regres linie cu defilare în jos
ESC,J	= 1B,4A	— ștergere pînă la sfîrșit de pagină
ESC,K	= 1B,4B	— ștergere pînă la sfîrșitul liniei
ESC,L	= 1B,4C	— inserare a unei linii vide
ESC,M	= 1B,4D	— eliminarea liniei curente
ESC,N	= 1B,4E	— activare afișare în invers video
ESC,O	= 1B,4F	— revenire la afișare în video direct
ESC,R	= 1B,52	— inserare spațiu în poziția curentă
ESC,S	= 1B,53	— ștergere a caracterului curent din linie
ESC,Y	= 1B,59	— poziționare absolută YX a cursorului

CTRL/E	= 05	— eliminare a liniei curente
CTRL/F	= 06	— inserare a unei linii vide
CTRL/H	= 08	— cursor la stînga
CTRL/I	= 09	— tabulare orizontală
CTRL/J	= 0A	— LF avans linie
CTRL/M	= 0D	— CR retur car

CTRL/N	= 0E	— activare afişare în video invers
CTRL/O	= 0F	— revenire la afişare în video direct
CTRL/R	= 12	— inserare spațiu în poziția curentă
CTRL/U	= 15	— cursor la dreapta
CTRL/V	= 16	— ștergere pînă la sfîrșitul liniei
CTRL/W	= 17	— ștergere pînă la sfîrșitul paginii
CTRL/X	= 18	— ștergere ecran
CTRL/Y	= 19	— cursor în poziția „home” (stînga sus)
CTRL/Z	= 1A	— cursor în sus
CTRL/9	= 1B	— ESC inițiază o secvență de escape
CTRL/B	= 02	— setează culoarea BORDER-ului (acumulatorul va conține codul culorii dorite pentru BORDER)
CTRL/C	= 03	— setează octetul atribuit (ca mai sus)
CTRL/D	= 04	— programează interfața RS232
DEL	= 7F	— șterge caracterul precedent

1.4.4 Interfața serială RS232

Interfața serială **RS232** este implementată soft și deci nu este folosit nici un circuit specializat în acest scop. Aceasta este constituită din trei componente care asigură și funcțiile pentru care a fost implementată: programarea parametrilor interfeței, emisia și recepția. Utilizarea funcțiilor de emisie și recepție se face prin intrările (**BIOS**) **CONIN**, **CONOUT**, după modificarea în prealabil a octetului **IOBYTE** (corespunzător), sau numai în emisie prin intrarea **LIST**. Parametrii de funcționare ai interfeței se programează cu ajutorul utilitarului **RS232.COM** sau cu ajutorul funcției de terminal CTRL/D unde acumulatorul va conține un cod ce are următoarea semnificație:

p	p	x	b	b	v	v	v
---	---	---	---	---	---	---	---

unde:	viteza	vvv =	000	—	150 bauds		
			001	—	300 bauds		
			010	—	600 bauds		
			011	—	1200 bauds		
			100	—	2400 bauds		
			101	—	4800 bauds		
	nr biți	bb =	00	—	5 biți		
			01	—	6 biți		
			10	—	7 biți		
			11	—	8 biți		
			XON-XOFF	x =	0	—	nu
					1	—	da
paritate	pp =	00	—	fără paritate			
		01	—	paritate indiferentă			
		10	—	paritate pară			
		11	—	paritate impară			

2 EXECUȚIA PROGRAMELOR TRANZITORII

Programele tranzitorii sînt comenzi tranzitorii **CP/M** și programe-utilizator de aplicații.

Orice program tranzitoriu se încarcă de pe disc în zona **TPA** și se execută după cum va fi prezentat în continuare..

Utilizatorul comunică cu componenta **CCP** (deci cu sistemul **CP/M**) prin introducerea, după fiecare prompter **CP/M** ("**>**") a unei linii de comandă. Fiecare linie de comandă are una din următoarele forme:

- (1) comandă <CR>
- (2) comandă specificator-fișier <CR>
- (3) comandă specificator-fișier1 specificator-fișier2 <CR>

unde „comandă” este numele unei comenzi CP/M rezidente (ex.: ERA, DIR, TYPE etc.) sau numele unei comenzi CP/M tranzitorii sau numele unui program-utilizator. Dacă „comandă” este numele unei comenzi CP/M atunci această comandă este executată imediat. În caz contrar, CCP caută pe discul specificat (indicat înainte de comandă) sau pe discul instalat, un fișier cu numele:

comandă.COM

Dacă un astfel de fișier este găsit, atunci se presupune că el reprezintă imaginea-memorie a unui program care se execută în zona TPA și care, implicit, se încarcă în memorie începînd de la adresa TBASE. Componenta CCP încarcă fișierul tip „COM” de pe disc în memorie, începînd de la adresa TBASE, și îi predă controlul printr-o instrucțiune de tip „CALL”. La sfîrșitul execuției programului, controlul poate reveni în CCP (printr-o instrucțiune de tip „RET”) sau în CP/M (printr-o instrucțiune „JMP BOOT”). Dacă se dorește ca la sfîrșitul execuției programului controlul să revină în CCP, atunci programul trebuie să nu suprascrie zona CBASE-FBASE. În caz contrar, programul poate să folosească memoria pînă la adresa FBASE — 1.

Dacă în linia de comandă există unul sau doi specificatori de fișier, atunci componenta CCP pregătește și unul sau două „blocuri de control fișier” (FCB), în zona de memorie rezervată pentru „parametri sistem”. Aceste FCB-uri sînt construite în formatul impus de FDOS pentru accesul la fișiere (vezi cap. 1.4).

Programele tranzitorii pot folosi:

- facilitățile CP/M de I/E pentru a comunica cu consola și cu dispozitivele periferice precum și
- subsistemul de lucru cu discul, pentru accesul la fișiere rezidente pe acest suport.

Accesul din programe tranzitorii la sistemul de I/E al CP/M se face prin transmiterea către sistemul CP/M, prin punctul de intrare în FDOS (existent la adresa BOOT+0005), a unui număr de rutină și a unei adrese pentru informații specifice rutinei. După execuția rutinei, FDOS întoarce o valoare ce indică modul de desfășurare a operației (operație desfășurată corect sau codul de eroare (numeric), dacă aceasta a eșuat).

3 CONVENȚII PENTRU APELUL FUNCȚIILOR DE SISTEM CP/M

Sistemul CP/M pune la dispoziția utilizatorilor o serie de rutine care pot fi apelate în cadrul programelor tranzitorii. Rutinele se împart în două categorii:

- rutine de I/E pentru periferice simple;
- rutine de I/E pentru lucrul cu fișiere pe disc.

Rutinele de I/E pentru periferice simple sînt:

- citire caracter de la consolă
- scriere caracter la consolă
- citire/scriere directă la consolă
- citire caracter de la dispozitivul tip „READER”
- scriere caracter la dispozitivul tip „PUNCH”
- scriere caracter la dispozitivul tip „LIST”
- citire/modificare octet IOBYTE
- tipărire la consolă a unui șir de caractere
- citire buffer consolă
- citire stare consolă.

Rutinele de I/E pentru lucrul cu fișiere pe disc sînt:

- creare fișier
- deschidere fișier
- închidere fișier
- căutare în „director”
- modificare nume fișier
- ștergere fișier
- citire secvențială sau directă a unui fișier
- scriere secvențială sau directă a unui fișier
- modificare atribute fișier
- inițializare „adresă DMA”
- inițializare stare sistem discuri
- ș.a.

În **ANEXA 1** este prezentată lista completă a rutinelor CP/M disponibile.

Accesul la rutinele FDOS se realizează prin transmiterea în:

- **registru** „C” a numărului rutinei și
- **perechea de registre** „D&E” a unor parametri necesari rutinei.

Rutinele FDOS pot avea ca ieșiri valori pe un octet (în registrul „A”) sau pe doi octeți (în perechea de registre „H&L”).

OBSERVAȚII:

- Pentru rutinele care au ca ieșiri valori pe doi octeți, aceste valori se găsesc și în registrele „A” și „B” (i.e. (A)=L și (B)=H)
- Convențiile de apel al rutinelor CP/M respectă standardele PL/M de comunicare parametri.

- c. Există rutine CP/M care folosesc doar registrul „E” pentru transmiterea unor parametri necesari apelului lor.
- d. Există rutine CP/M care nu necesită parametri (apelul lor presupune doar transmiterea, prin registrul „C”, a numărului rutinei).
- e. Există rutine CP/M care nu au ieșiri.

Rezultă că **secvența standard necesară pentru apelul unor rutine CP/M este:**

```

BDOS  EQU    0005
        .
        .
        .
        MVI   C,    număr rutină
[ LXI   D,    parametrii specifici rutinei ]
[ MVI   E,    parametru specific rutinei ]
        CALL  BDOS ;apel rutină prin punctul de intrare în FDOS

```

OBSERVAȚIE: Linii cuprinse între [] reprezintă linii opționale, dependente de tipul rutinei.

S-a arătat în capitolul 1.2 că după încărcarea de pe disc în memorie a unui program tranzitoriu, componenta CCP îi predă acestuia controlul printr-o instrucțiune de tip „CALL”. Execuția programului tranzitoriu începe avînd SP-ul poziționat pe o stivă cu o capacitate de 8 nivele (16 octeți) în care există înscrisă doar adresa de revenire în CCP (7 nivele sînt încă libere). Deși această stivă nu este de obicei folosită de către programele tranzitorii (majoritatea acestora rezervîndu-și o stivă proprie și revenind în CCP printr-o instrucțiune de tip „JMP BOOT”), totuși este util de cunoscut faptul că ea este suficient de mare pentru a realiza apeluri de rutine CP/M. Acest lucru este posibil întrucît componenta FDOS, la fiecare intrare într-o rutină de sistem, comută SP-ul pe o stivă locală, neafectînd astfel stiva inițială a programului. Programul în limbaj de asamblare de mai jos reprezintă un exemplu în acest sens, el realizînd citirea unor caractere de la consolă, pînă la întîlnirea unui caracter „*” care determină întoarcerea controlului la CCP:

```

BDOS  EQU    0005           ; punct de intrare standard în rutinele CP/M
CONIN EQU    1             ; rutina „Console Input”.
        ORG    100          ; adresa de bază pentru TPA
NEXTC
        MVI   C,    CONIN   ; pregătire apel rutina CONIN
        CALL  BDOS   ; citire caracter de la consolă cu
                        ; preluarea caracterului în registrul „A”
        CPI   '*'     ; test pentru sfîrșit de prelucrare
        JNZ   NEXTC  ; reluare prelucrare dacă nu e '*'
        RET                ; revenire în CCP

```

1.4 PARTICULARITĂȚI ÎN UTILIZAREA RUTINELOR CP/M DE LUCRU CU FIȘIERE PE DISC

Pentru lucrul cu discul flexibil sistemul CP/M implementează, pe fiecare volum disc, o structură de fișiere identificate prin nume. Fiecare unitate de disc este, din punct de vedere logic, distinctă, avînd o zonă rezervată pentru „**director**” și o altă zonă pentru **fișierele de date**. Fiecare fișier are asociat un identificator alcătuit din:

- codul pentru selectarea unității de disc (o literă A—P)
- numele (alcătuit din 1—8 caractere ASCII diferite de spațiu)
- extensia (tipul) fișierului (alcătuită din 0—3 caractere ASCII diferite de spațiu)

Extensiile definesc categoria generică din care face parte un anumit fișier, în timp ce numele identifică în mod unic fișierul în cadrul categoriei respective. Astfel, sistemul CP/M utilizează următoarele **extensii standard**:

- **ASM** pentru fișiere sursă în limbaj de asamblare tratabile cu asamblorul ASM sau MAC
- **PRN** pentru fișiere listing
- **HEX** pentru fișiere hexa
- **BAS** pentru fișiere sursă în limbaj BASIC
- **INT** pentru fișiere cod-obiect intermediar
- **COM** pentru fișiere cod-obiect direct executabil
- **REL** pentru fișiere cod-obiect relocabil
- **COB** pentru fișiere sursă în limbaj COBOL
- **FOR** pentru fișiere sursă în limbaj FORTRAN
- **MAC** pentru fișiere sursă în limbaj de asamblare tratabile cu asamblorul M80
- **BAK** pentru fișiere ce reprezintă versiuni anterioare într-un proces de editare texte
- **\$\$\$** pentru fișiere temporare
- **ș.a.**

Fișierele sursă sînt tratate ca o secvență de caractere ASCII, în care fiecare „linie” din fișier se termină prin secvența de caractere <CR> <LF> (0D 0A). Astfel, o înregistrare CP/M (de 128 de octeți) poate conține mai multe linii de text sursă. Sfîrșitul unui fișier ASCII este indicat prin caracterul CTRL/Z (1A) sau prin „sfîrșitul fizic” de fișier, detectat de către rutina CP/M de citire. Caracterele CTRL/Z existente într-un fișier cod-obiect (de exemplu în fișiere tip COM) sînt ignorate, sfîrșitul de fișier fiind detectat de către rutina CP/M de citire.

Orice fișier CP/M este o secvență de maximum 65536 înregistrări, de cîte 128 octeți fiecare, numerotate de la 0 la 65535. Deși din punct de vedere logic înregistrările dintr-un fișier sînt contigue, totuși fizic (pe disc) ele pot să nu fie contigue.

Fiecare fișier este, intern, împărțit în segmente de cîte 16 KB, denumite „extensii logice”.

În cadrul fiecărei „extensii logice” există 128 de înregistrări (128 * 128 B = 16 KB) numerotate de la 0 la 127 (00—7F). Se observă că în cadrul unei „extensii logice” contorul de înregistrări poate fi reprezentat pe 8 biți. Informațiile privind fiecare „extensie logică” a unui fișier ocupă spațiu în „directorul” discului respectiv.

O „extensie logică” (16 KB) este formată din mai multe blocuri de alocare. Un bloc de alocare reprezintă spațiul disc minim ce poate fi alocat unui fișier. Un bloc de alocare are minimum 1 KB și maximum 16 KB; dimensiunea blocului de alocare este stabilită la generarea sistemului CP/M.

Pentru utilizarea rutinelor CP/M de lucru cu fișiere pe disc trebuie respectate următoarele convenții:

— informațiile de identificare a oricărui fișier se transmit către rutinele FDOS într-un format standard, și anume sub forma unui „**bloc de control fișier**” (**File Control Block = FCB**). Dimensiunea FCB depinde de tipul accesului la fișier (este de 33 de octeți pentru acces secvențial și de 36 de octeți pentru acces direct). Adresa FCB-ului se transmite în general prin registrele D&E.

— orice operație de citire/scriere date într-un fișier se realizează asupra unei înregistrări de **128 de octeți**.

— adresa de început a zonei de memorie (de 128 de octeți) utilizată ca buffer în operațiile de citire/scriere se numește „**adresa DMA**”. Această adresă nu se transmite ca parametru, ea fiind inițializată de către sistemul CP/M sau de către o rutină CP/M specială (rutina 26).

— se numește „**disc selectat**” acea unitate de disc care a fost activată prin:

— acțiunea componentei CCP (**discul instalat** prin CCP este în momentul lansării unui program în TPA „**disc selectat**”).

sau

— prin rutina CP/M de selectare disc (rutina 14)

— se numește „disc activ” acea unitate de disc care, de la ultima inițializare/reinițializare a sistemului CP/M sau de la ultima operație de inițializare stare sistem discuri (rutina 13), a făcut obiectul unei selecții:

— **explicite** (prin CCP sau prin rutina CP/M de selectare disc (rutina 14)

sau

— **implicite** (printr-o rutină de deschidere sau creare a unui fișier **cu octet 00 din FCB diferit de zero**).

OBSERVAȚIE: Sistemul CP/M folosește intern pentru **FCB zona de memorie 005C — 007F** (36 octeți), iar ca „**adresă DMA**” **adresa 0080** (buffer-ul pentru operații de citire/scriere este de la adresa **0080** până la **00FF** (128 octeți)). Utilizatorul poate să folosească în programe aceste zone de memorie pentru FCB-ul, respectiv pentru buffer-ul propriu.

Structura standard a unui FCB este următoarea:

— **octetul 00** — codul unității de disc pe care se găsește fișierul, respectiv:

00 — pentru discul selectat

01 — pentru unitatea „A”

.

.

.

10 — pentru unitatea „P”

- **octeții 01-08** — numele fișierului exprimat în ASCII (caractere majuscule, cu B7=0); dacă numele fișierului are mai puțin de 8 caractere, atunci el trebuie completat la dreapta cu blankuri.
- **octeții 09-11** — extensia (tipul) fișierului exprimat în ASCII (caractere majuscule); dacă extensia are mai puțin de 3 caractere, atunci acest câmp trebuie completat la dreapta cu blankuri.
Dacă fișierul este protejat la scriere (R/O) atunci B7 din octetul 09 este egal cu 1; altfel acest bit este egal cu 0.
Dacă fișierul este invizibil (SYS) atunci B7 din octetul 10 este 1; altfel acest bit este egal cu 0.
- **octetul 12** — numărul curent al „extensiei logice” a fișierului; de obicei acest octet este setat de utilizator pe 00.
- **octetul 13** — rezervat pentru sistem.
- **octetul 14** — rezervat pentru sistem; acest octet este setat pe 00 atunci când se execută operații de tip OPEN, MAKE, SEARCH.
- **octetul 15** — contor de înregistrări în cadrul „extensiei logice” curente (ia valori între 00 și 7F); acest câmp este completat de către sistem.
- **octeții 16-31** — rezervați pentru sistem (ei vor fi completați de către sistem).
- **octetul 32** — numărul înregistrării din „extensia logică” curentă; se folosește în accesul secvențial la fișiere; în mod normal acest octet este setat de către utilizator pe 00 la deschiderea fișierului.
- **octeții 33-35** — reprezintă un parametru opțional folosit numai în accesul direct la fișiere. El indică numărul înregistrării de scris/citit (are valori între 0000 și FFFF cu posibilitate de depășire în octetul 35).
Octeții 33 și 34 reprezintă o valoare pe 16 biți cu partea cea mai puțin semnificativă în octetul 33 și cea mai semnificativă în octetul 34.

Fiecare fișier care trebuie exploatat prin CP/M trebuie să aibă un FCB propriu, care să furnizeze, pentru fiecare operație cu fișierul informații privind numele și alocarea acestuia. Orice acces la un fișier implică inițializarea de către utilizator (programator) a FCB-ului corespunzător, respectiv prin înscrierea în octeții 00-11 a specificatorului fișierului și prin umplerea cu 00 a restului de octeți (12-31/35).

Informațiile din FCB-urile corespunzătoare fișierelor de pe un disc se găsesc înregistrate în „directorul” discului respectiv și sînt aduse în memoria internă înainte ca utilizatorul să înceapă lucrul asupra fișierului/fișierelor (vezi rutinele OPEN, MAKE).

Copia din memorie a FCB-ului este actualizată pe măsură ce au loc operații asupra fișierului, iar la terminarea lucrului cu acesta ea este înregistrată pe disc (vezi rutina CLOSE).

Atunci cînd o comandă (program) se lansează în execuție prin:

comandă specificator-fișier1 <CR>

comandă specificator-fișier1 specificator-fișier2 <CR>

componenta CCP construiește (după cum s-a arătat în cap. 1.2) primii 16 octeți din două FCB-uri pornind de la specificatorul/specificatorii de fișier prezenți în linia de comandă (după numele comenzii). Automat, CCP completează (dacă este cazul) numele și extensia fișierelor cu blancuri. Primul FCB este construit la adresa 005C și poate fi folosit ca atare pentru operații ulterioare asupra fișierului „specificator-fișier”. Al doilea FCB este construit după octeții 16-31 din primul FCB (adică de la adresa 006C) și trebuie să fie mutat într-o altă zonă de memorie înainte de utilizarea lui. Dacă de exemplu utilizatorul introduce comanda:

PROGNAME B:N.ZOT Y.ZAP <CR>

fișierul PROGNAME.COM de pe discul instalat va fi încărcat în zona TPA, iar blocul de control de la adresa 005C va fi inițializat astfel:

octetul 00	= 02 (cod unitate „B”)
octeții 01-08	= “X”
octeții 09-11	= “ZOT”
octeții 12-15	= 00
octetul 16	= 00 (cod disc selectat, care în acest caz este chiar discul instalat)
octeții 17-24	= “Y”
octeții 25-27	= “ZAP”
octeții 28-31	= 00

OBSERVAȚIE: Programatorul trebuie să salveze conținutul celui de-al doilea FCB (cei 16 octeți începînd de la adresa 006C) înainte de a deschide fișierul corespunzător primului FCB (de la adresa 005C), întrucît prin deschiderea acestuia informațiile referitoare la cel de-al doilea fișier vor fi șterse (suprascrise) de către sistem (de către rutina OPEN). Dacă într-o linie de comandă CP/M nu apare nici un specificator-fișier atunci zonele 005D—0067 și 006D—0077 vor conține blancuri. Componenta CCP asigură automat transformarea minusculilor în majuscule.

O caracteristică importantă pentru utilizator **a sistemului CP/M** este aceea că după recepționarea unei linii de comandă **el păstrează la adresa 0080 un buffer pentru consolă**, în care există o copie a conținutului liniei de comandă exceptînd numele comenzii. Astfel, pentru exemplul considerat anterior, bufferul de la adresa 0080 va avea următorul conținut:

octetul 00	= 0E (numărul de caractere utile din linia de comandă exceptînd numele comenzii)
octetul 01	= “ ”
octeții 02-08	= “B:N.ZOT”
octetul 09	= “ ”
octeții 10-14	= “Y.ZAP”

Este, și în acest caz, sarcina utilizatorului de a extrage informațiile din acest buffer, înainte de a executa orice operație asupra unui fișier, operație prin care această zonă este suprascrisă (inițial „adresa DMA” este egală cu 0080, adică tocmai adresa de început a acestui buffer consolă).

5. PREZENTAREA RUTINELOR CP/M

RUTINA 0: Reinițializare sistem CP/M (System Reset)

Intrări: **registru C: 00**

Efect: întoarce controlul din programul utilizator în CP/M; această funcție are același efect ca „JMP 0000”.

RUTINA 1: Citire caracter de la consolă (Console Input)

Intrări: **registru C: 01**

Ieșiri: **registru A: codul unui caracter ASCII**

Efect: preia un caracter de la consolă și-l transmite în registrul „A”. Toate caracterele tipăribile și în plus <CR>, <LF> și <BS> (CTRL/H) sînt transmise în ecou la consolă. De asemenea caracterul CTRL/I (TAB) mută cursorul în următoarea poziție de tabulare. Restul de caractere netipăribile nu sînt transmise în ecou la consolă. Rutina așteaptă un timp nelimitat pînă cînd se tastează un caracter la consolă.

RUTINA 2: Scriere caracter la consolă (Console Output)

Intrări: **registru C: 02**
 registru E: codul caracterului ASCII

Efect: transmite la consolă caracterul specificat prin registrul „E”. Caracterele „TAB” (CTRL/I) sînt expandate iar caracterul CTRL/S este interpretat drept stop defilare. Reluarea defilării după CTRL/S se face cu orice caracter diferit de CTRL/C, care reinițializează sistemul CP/M.

RUTINA 3: Citire caracter de la dispozitivul „Reader” curent (Reader Input)

Intrări: **registru C: 03**

Ieșiri: **registru A: codul unui caracter ASCII**

Efect: preia un caracter de la dispozitivul RDR: curent și-l depune în registrul „A”. Rutina așteaptă un timp nelimitat preluarea caracterului de la RDR:.

RUTINA 4: Scriere caracter la dispozitivul „Punch” curent (Punch Output)

Intrări: **registru C: 04**

registru E: codul caracterului ASCII

Efect: transmite la dispozitivul PUN: curent caracterul specificat prin registrul „E”.

RUTINA 5: Scriere caracter la dispozitivul „List” curent (List Output)

Intrări: **registru C: 05**

registru E: codul caracterului ASCII

Efect: transmite la dispozitivul LST: curent caracterul specificat prin registrul „E”.

RUTINA 6: Citire/Scriere directă la consolă (Direct Console I/O)

Intrări: **registru C: 06**

**registru E: — FF (pentru citire de la consolă)
— codul unui caracter ASCII (pt. scriere la consolă)**

Ieșiri: **registru A: codul unui caracter ASCII sau octet de stare**

Efect: dacă registrul „E” este egal cu FF, atunci rutina realizează citirea (fără ecou) a unui caracter de la consolă. Registrul „A” va conține codul caracterului ASCII introdus sau 00 dacă nu s-a introdus nici un caracter.

OBSERVAȚII: Rutina nu așteaptă nelimitat introducerea unui caracter de la consolă (ea întoarce imediat (A)=00 dacă în registrul de interfață al consolei nu există nici un caracter disponibil). Este indicat ca utilizatorul să

aștepte prin program introducerea unui caracter de la consolă.
Nu sînt active în acest caz caracterele de editare ale sistemului CP/M
(ex: DEL, TAB, CTRL/R etc.)

Dacă registrul „E” conține codul unui caracter ASCII, atunci rutina realizează scrierea la consolă a caracterului respectiv.

Rutina 6 nu trebuie să fie folosită împreună cu alte rutine CP/M care realizează intrări/ieșiri cu consola (rutinele 1, 2, 9, 10 și 11).

RUTINA 7: Citire octet IOBYTE (Get I/O Byte)

Intrări: **registrul C: 07**

Ieșiri: **registrul A: valoarea curentă a octetului IOBYTE**

Efect: citește octetul de la adresa 0003 și îl plasează în registrul „A”.

RUTINA 8: Modificare octet IOBYTE (Set I/O Byte)

Intrări: **registrul C: 08**

registrul E: valoare pentru octetul IOBYTE

Efect: scrie conținutul registrului „E” la adresa 0003, modificînd astfel configurația de I/E curentă.

RUTINA 9: Tipărire la consolă a unui șir de caractere (Print String)

Intrări: **registrul C: 09**

registrele D&E: adresa șirului de caractere

Efect: tipărește la consolă șirul de caractere ASCII a cărui adresă de început este specificată în registrele „D&E”. Tipărirea se termină atunci cînd s-a întîlnit caracterul „\$”. Rutina tratează caracterele TAB (CTRL/I) întîlnite mutînd cursorul la următoarea poziție de tabulare. La fel ca în rutina 2, se face verificare pentru caracterul CTRL/S (stop defilare).

RUTINA 10: Citire buffer consolă (Read Console Buffer)

Intrări: **registru C:** **0A**
 registrele D&E: **adresa buffer**

Efect: rutina permite citirea unei linii introduse de la consolă cu transferarea conținutului ei într-o zonă de memorie a cărei adresă de început este dată în registrele „D&E”.

O linie editată la consolă se consideră terminată atunci când s-a introdus caracterul <CR> sau caracterul <LF> sau atunci când s-a depășit capacitatea bufferului consolei specificată de utilizator în primul octet din buffer. Rutina aduce în bufferul a cărui adresă este dată în registrele „D&E” următorul conținut:

- octetul 00 = numărul maxim de caractere din bufferul consolei (cu valori între 1 și 255); acest câmp este inițializat de către utilizator înaintea apelului rutinei 10
- octetul 01 = numărul de caractere introduse în linie (fără <CR> și <LF>)
- octeții 02-n = caracterele din linia de editare (c1, c2, c3, ..., cn)

OBSERVAȚII: Dacă numărul de caractere din linia de editare este mai mic decât numărul maxim de caractere din buffer, atunci după ultimul caracter citit din linia de editare (i.e. caracterul „cn”) și pînă la poziția corespunzătoare ultimului caracter posibil în buffer vor exista (în buffer) o serie de caractere fără semnificație pentru utilizator (ele reprezintă un rest neinițializat din bufferul consolei). În timpul introducerii de la consolă a liniei sînt active, pentru corecții, caracterele de editare ale sistemului CP/M:

RUBOUT/DEL	— șterge din bufferul de intrare și redă în ecou ultimul caracter introdus de la consolă
CTRL/C	— reîncărcarea sistemului de operare
CTRL/E	— indică sfîrșitul fizic al unei linii; cursorul se poziționează pe începutul liniei dar linia nu se transmite decît atunci cînd se tastează <CR>
CTRL/H	— introduce în bufferul de intrare un caracter „back space” care are ca efect întoarcerea cursorului pe ecran cu o poziție.
CTRL/J	— este echivalent unui caracter <LF> și reprezintă sfîrșitul unei linii
CTRL/M	— este echivalent unui caracter <CR> și reprezintă sfîrșitul unei linii
CTRL/R	— tipărește la consolă pe linia imediat următoare conținutul curent al bufferului de intrare. Prin acest caracter se poate vizualiza conținutul curent al unei linii în care s-au efectuat corecții prin RUBOUT (DEL)
CTRL/U	— șterge integral linia introdusă de la consolă
CTRL/N	— identic cu CTRL/U

RUTINA 11: Citire stare consolă (Get Console Status)

Intrări: **registru C:** **0B**

Ieșiri: **registru A:** **stare consolă**

Efect: rutina verifică dacă s-a introdus un caracter de la consolă sau nu. Dacă în registrul de interfață al consolei există un caracter disponibil, atunci rutina întoarce în registrul „A” valoarea **FF**. În caz contrar, în registrul „A” se va afla valoarea **00**.

RUTINA 12: Citire versiune sistem (Return Version Number)

Intrări: **registru C:** **0C**

Ieșiri: **registrele H&L:** **număr de versiune**

Efect: rutina întoarce în registrele „H&L” o valoare egală cu numărul de versiune al sistemului CP/M sub care se lucrează, respectiv (H)=**00** iar (L)=numărul de versiune (ex: **22** pentru versiunea 2.2).

RUTINA 13: Inițializare stare discuri (Reset Disk System)

Intrări: **registru C:** **0D**

Efect: rutina dezactivează logic toate unitățile de disc (le acordă atributul R/W), asignează ca disc selectat unitatea „A” și stabilește ca „adresa DMA” adresa **0080**. Rutina poate fi folosită atunci când o aplicație necesită schimbări de volume de disc fără a se reinițializa sistemul CP/M (prin CTRL/C).

RUTINA 14: Selectare disc (Select Disk)

Intrări: **registru C:** 0E
 registru E: număr unitate selectată

Efect: rutina desemnează unitatea specificată în registrul „E” ca „disc selectat”. Numărul unității de disc se specifică prin valorile: 00 pentru unitatea „A”, 01 pentru unitatea „B”, ..., 0F pentru unitatea „P”. În urma execuției rutinei, unitatea specificată în registrul „E” este trecută în starea „activ” (disc activ) care încarcă „directorul” volumului respectiv; unitatea rămîne în această stare pînă la o nouă inițializare sau reinițializare a sistemului CP/M sau pînă la o nouă operație de „inițializare stare sistem discuri” (rutina 13). Dacă în timp ce o unitate este „activă” se fac schimbări de volume disc, atunci automat unitatea este desemnată de către sistem ca R/O (vezi și rutina 28).

OBSERVAȚIE: Toate FCB-urile care au primul octet egal cu 00 se referă implicit la fișiere care se găsesc pe discul selectat.

RUTINA 15: Deschidere fișier (Open File)

Intrări: **registru C:** 0F
 registrele D&E: **adresa FCB**
Ieșiri: **registru A:** **octet de stare**

Efect: rutina realizează activarea unui fișier care se găsește în „directorul” discului specificat prin octetul 00 din FCB și care aparține utilizatorului curent. Adresa FCB-ului fișierului de deschis este dată prin registrele „D&E”.

Programul FDOS caută în directorul discului specificat o intrare identică cu valoarea octeților 1-12 din FCB.

OBSERVAȚIE: În FCB octeții 12 și 32 trebuie setați de către utilizator pe 00 înaintea apelului rutinei 15.

Dacă programul FDOS găsește o astfel de intrare, atunci informațiile din „director” corespunzătoare ei sînt copiate în octeții 15-31 din FCB, permițîndu-se astfel accesul la fișier pentru operații ulterioare de citire/scriere.

Rutina întoarce în registrul „A” o valoare 0—3, dacă operația de deschidere s-a efectuat corect și o valoare egală cu 255 (FF) dacă aceasta a eșuat.

OBSERVAȚIE: Programatorul nu trebuie să efectueze operații asupra unui fișier decît după ce s-a realizat corect deschiderea sa.

Există posibilitatea ca în cadrul FCB-ului, în octeții 1-11 să apară un specificator multiplu de fișier, adică să apară caractere „?” (care înlocuiesc orice caracter în poziția respectivă). În acest caz, programul FDOS caută în „director” prima intrare care corespunde specificatorului-multiplu de fișier din FCB.

OBSERVAȚIE: Dacă fișierul deschis prin această rutină urmează să fie exploatat secvențial, începînd cu primul său articol, atunci utilizatorul trebuie să seteze octetul 32 din FCB pe 00 (pentru ca prima citire/scriere să se aplice asupra primei înregistrări din fișier).

RUTINA 16: Închidere fișier (Close File)

Intrări:	registru C:	10
	registrele D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registru A:	octet de stare

Efect: rutina realizează reversul rutinelor 15 (OPEN) și 22 (MAKE). Astfel, presupunînd că FCB-ul a cărui adresă este specificată în registrele „D&E” a fost activat anterior printr-o rutină de „deschidere fișier” (rutina 15) sau de „creare fișier” (rutina 22), rutina de „închidere fișier” înregistrează FCB-ul curent în „directorul” discului specificat, actualizînd astfel intrarea din „director” corespunzătoare fișierului respectiv.

Rutina întoarce în registrul „A” o valoare egală cu 0—3 dacă operația de închidere s-a desfășurat corect sau o valoare egală cu 255 (FF) dacă numele fișierului din FCB nu a fost găsit în „director”.

Închiderea fișierelor care au fost exploatate doar în citire este opțională. Numai fișierele în care s-au efectuat operațiile de scriere trebuie închise (pentru a actualiza în „director” informațiile referitoare la acele fișiere).

Dacă în FCB-ul fișierului de închis apare un specificator multiplu (i.e. caractere „?”), atunci rutina va efectua căutarea în „director” așa cum face rutina 15.

RUTINA 17: Caută în „director” prima intrare (Search for First)

Intrări:	registru C:	11
	registrele D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registru A:	octet de stare

Efect: rutina caută în „director” prima intrare care corespunde valorilor octeților 0—12 din FCB-ul a cărui adresă este dată în registrele „D&E”. Rutina întoarce în registrul „A” valoarea 255 (FF) dacă nu a găsit o astfel de intrare sau o valoare cuprinsă între 0—3 dacă a găsit-o. Dacă în „director” a fost găsită o intrare identică cu specificatorul-fișierului din FCB, atunci zona de memorie a cărei adresă este „adresa DMA” va fi completată cu o înregistrare de „director” (128 octeți) și anume cu acea înregistrare din „director” care conține intrarea respectivă. Adresa relativă a intrării, în cadrul înregistrării de „director”, este egală cu (A)×32 (i.e. conținut de registru „A” rotit spre stînga cu 5 biți sau „ADD A” de 5 ori). Programele de aplicații pot extrage, pe baza

acestei adrese relative, din bufferul care conține înregistrarea de „director”, informațiile din „director” relative la intrarea găsită.

Dacă FCB-ul conține un specificator-multiplu (i.e. apar caractere „?” în pozițiile 1—12), atunci rutina întoarce PRIMA intrare din „director” care satisface specificatorul. Dacă octetul 00 din FCB conține caracterul „?”, atunci rutina întoarce **automat prima intrare din „directorul” discului selectat** indiferent de numărul utilizatorului căruia îi aparține intrarea respectivă, indiferent de conținutul acestei intrări și indiferent dacă intrarea este ștersă sau nu.

RUTINA 18: Caută în „director” următoarea intrare (Search for Next)

Intrări: **registru C:** **12**
Ieșiri: **registru A:** **octet de stare**

Efect: această rutină este similară rutinei 17 cu excepția faptului că „directorul” discului specificat nu se investighează de la începutul său (ca în toate celelalte rutine), ci se caută intrarea corespunzătoare FCB-ului începînd de la ultima intrare din „director” găsită.

Rutina întoarce în registrul „A” (ca și rutina 17), valoarea 255 (FF), dacă nu se mai găsește în „director” nici o intrare identică cu FCB-ul specificat.

RUTINA 19: Ștergere fișier (Delete File)

Intrări: **registru C:** **13**
 registre D&E: **adresa FCB**
Ieșiri: **registru A:** **octet de stare**

Efect: rutina realizează ștergerea unuia sau mai multor fișiere, specificate prin FCB-ul a cărui adresă este dată în registrele „D&E”. FCB-ul poate conține un specificator-individual de fișier sau un specificator-multiplu de fișier (pot apare caractere „?” în zona de nume sau de extensie a fișierului, dar nu și în zona pentru numele unității de disc pe care se găsește fișierul — așa cum se putea în rutinele 17 și 18).

Rutina întoarce în registrul „A” valoarea 255 (FF), dacă fișierul/fișierele specificate în FCB nu au fost găsite, și o valoare 0—3, dacă operația de ștergere s-a efectuat normal.

RUTINA 20: Citire secvențială (Read Sequential)

Intrări:	registru C:	14
	registre D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registru A:	octet de stare

Efect: presupunând că FCB-ul a cărui adresă este specificată în registrele „D&E” a fost activat printr-o rutină de „deschidere fișier” (rutina 15) sau de „creare fișier” (rutina 22), rutina „citire secvențială” realizează citirea din fișier a următoarei înregistrări de 128 de octeți și transferarea ei în memorie, într-o zonă a cărei adresă este „adresa DMA”. Numărul înregistrării din cadrul „extensiei logice” curente este specificat prin octetul 32 din FCB. După citire, valoarea acestui octet va fi automat incrementată cu 1. Dacă valoarea rezultată în octetul 32 depășește 127 (7F) atunci, automat, următoarea „extensie logică” a fișierului este deschisă și octetul 32 ia valoarea 00, fiind astfel pregătit pentru următoarea operație de citire. Dacă operația de citire s-a efectuat normal, atunci registrul „A” va avea valoarea 00; în caz contrar, adică atunci când nu mai există date în fișier (s-a atins sfârșitul fișierului), registrul „A” va avea o valoare diferită de 00.

RUTINA 21: Scriere secvențială (Write Sequential)

Intrări:	registru C:	15
	registre D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registru A:	octet de stare

Efect: presupunând că FCB-ul a cărui adresă este specificată în registrele „D&E” a fost activat printr-o operație de „deschidere fișier” (rutina 15) sau de „creare fișier” (rutina 22) anterioară, rutina „scriere secvențială” realizează scrierea în fișier a unei înregistrări de 128 de octeți. Înregistrarea de scris este luată din memorie, de la o adresă egală cu „adresa DMA” și este plasată în fișier în poziția dată de valoarea octetului 32 din FCB (numărul înregistrării în cadrul „extensiei logice” curente). După scrierea înregistrării în fișier, conținutul octetului 32 din FCB este automat incrementat cu 1. Dacă în urma incrementării rezultă o depășire (o valoare mai mare de 127 (i.e. 7F)) atunci, automat, este deschisă următoarea „extensie logică” a fișierului și octetul 32 din FCB este inițializat cu 00, în vederea unor operații de scriere ulterioare. Operația de „scriere secvențială” poate avea loc și în cadrul unor fișiere deja create corect, caz în care înregistrările ce se scriu se vor suprapune peste cele existente, practic înlocuindu-le pe cele vechi.

Rutina întoarce în registrul „A” valoarea 00 dacă operația de scriere a decurs normal sau o valoare diferită de 00, dacă operația de scriere a eșuat datorită lipsei de spațiu pe disc.

RUTINA 22: Creare fișier (Make File)

Intrări:	registru C:	16
	registrele D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registru A:	octet de stare

Efect: rutina are același efect ca și rutina „deschidere fișier” (rutina 15), cu excepția faptului că în acest caz, **FCB-ul trebuie să conțină numele unui fișier care nu există în „directorul” discului specificat.**

Programul FDOS creează intrarea din „director” corespunzătoare FCB-ului și inițializează atât FCB-ul cât și „directorul” discului, forțând lungimea fișierului pe 0.

OBSERVAȚIE: Programul trebuie să evite duplicarea numelor fișierelor în „director”, respectiv trebuie să se asigure că în „director” nu există un alt fișier cu nume identic cu cel al fișierului de creat. În acest scop, este indicat ca el să efectueze anterior rutinei 22 o operație de „ștergere fișier” (rutina 19).

Rutina 22 întoarce în registrul „A” o valoare 0—3 dacă operația s-a desfășurat normal sau o valoare 255 (FF) dacă nu mai există spațiu în „directorul” discului. Rutina 22 are ca efect secundar și activarea FCB-ului, astfel încât nu mai este necesară o operație ulterioară de „deschidere fișier”.

RUTINA 23: Schimbare nume fișier (Rename File)

Intrări:	registru C:	17
	registrele D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registru A:	octet de stare

Efect: rutina realizează schimbarea numelui unui fișier. Rutina utilizează FCB-ul adresat prin registrele „D&E” astfel:

- primii 16 octeți din FCB reprezintă numele vechi al fișierului.
- ultimii 16 octeți din FCB reprezintă numele nou al fișierului.
- octetul 00 din FCB reprezintă numele unității pe care se găsește fișierul de redenumit (octetul 16 din FCB trebuie să fie 00)

Rutina întoarce în registrul „A” o valoare 0—3 dacă operația s-a desfășurat normal sau valoarea 255 (FF) dacă nu s-a găsit în „directorul” discului specificat un fișier cu nume identic cu cel al fișierului de redenumit.

RUTINA 24: Citire vector de unități-disc active (Return Log-In Vector)

Intrări: **registru C:** **18**

Ieșiri: **registrele H&L:** **vectorul de unități-disc active**

Efect: rutina analizează care din unitățile de disc A—P este „activă”, respectiv care din aceste unități a fost activată:

- **explicit** printr-o rutină de „selectare disc” (rutina 11)
- **implicit** printr-o operație de deschidere/creare fișier (**cu valoare diferită de 00 în octetul 00 din FCB**).

Pentru unitățile de disc active, rutina întoarce o valoare logică „1”, iar pentru cele care nu sînt active o valoare logică „0”. Bitul B0 din registrul „L” reprezintă starea unității „A”, iar bitul B7 din registrul „H” reprezintă starea unității „P”. Astfel, prin registrele „H&L” (respectiv B&A) rutina întoarce un vector ce indică starea tuturor unităților A—P.

RUTINA 25: Citire număr disc selectat (Return Current Disk)

Intrări: **registru C:** **19**

Ieșiri: **registru A:** **numărul discului selectat**

Efect: rutina întoarce în registrul „A” numărul „discului selectat”. Acest număr este **00** pentru unitatea „A” și ... **0F** pentru unitatea „P”.

RUTINA 26: Modificare „adresa DMA” (Set DMA Address)

Intrări: **registru C:** **1A**
 registrele D&E: **adresa DMA**

Efect: rutina permite modificarea „adresei DMA”, adică a adresei bufferului de 128 de octeți folosiți în operațiile de citire/scriere fișiere. În general, „adresa DMA” stabilită la inițializarea CP/M, la reinițializarea CP/M precum și după o operație de „inițializare stare sistem discuri” (rutina 13), este adresa **0080**. Rutina permite comutarea acestei adrese pe orice altă adresă (dată în registrele „D&E”), permițînd astfel localizarea bufferului de 128 de octeți în orice zonă de memorie.

Rutina stabilește „adresa DMA” ca fiind egală cu adresa specificată în registrele „D&E”. Noua valoare pentru „adresa DMA” este valabilă pînă la:

- o inițializare sau reinițializare a sistemului CP/M
 - un alt apel al rutinei 26
 - o operație de „inițializare stare sistem discuri” (rutina 13)
-

RUTINA 27: Citire adresa vector de alocare (Get ADDR (Alloc))

Intrări: **registrul C:** **1B**

Ieșiri: **registrele H&L:** **adresa vectorului de alocare**

Efect: rutina întoarce în registrele „H&L” adresa vectorului de alocare asociat discului selectat. Sistemul CP/M păstrează în memorie, pentru fiecare unitate „activă”, un vector de alocare. Acest vector poate fi folosit pentru a determina dimensiunea spațiului-disc rămas liber pe un volum (vezi comanda tranzitorie STAT).

OBSERVAȚIE: Informațiile cuprinse în vectorul de alocare asociat unei unități de disc care a fost desemnată ca R/O de către CP/M (în urma schimbării unui volum disc fără inițializarea sistemului CP/M sau fără o operație de „inițializare stare sistem discuri” (rutina 13)) pot fi false.

RUTINA 28: Setare atribut R/O pentru o unitate de disc (Write Protect Disk)

Intrări: **registrul C:** **1C**

Efect: rutina desemnează temporar discul selectat ca disc R/O. Orice încercare de scriere pe acel disc, pînă la o inițializare sau reinițializare a sistemului CP/M sau pînă la o operație de „inițializare stare sistem discuri” (rutina 13) va produce mesajul:

BDOS ERR on d:R/O

RUTINA 29: Citire vector de unități R/O (Get Read/Only Vector)

Intrări: **registrul C:** **1D**

Ieșiri: **registrele H&L:** **vectorul de unități R/O**

Efect: rutina întoarce în registrele „H&L” un vector ce indică unitățile de disc care sînt desemnate ca R/O în acel moment. Bitul B0 din registrul „L” corespunde unității „A” iar bitul B7 din registrul „H” corespunde unității „P”. O valoare logică „1” indică faptul că unitatea respectivă este R/O.

O unitate de disc devine R/O după un apel al rutinei 28 sau în urma schimbării volumului disc din acea unitate (sistemul CP/M, în acest caz, desemnează automat unitatea respectivă ca R/O).

RUTINA 30: Modificare atribute fișier (Set File Attributes)

Intrări:	registru C:	1E
	registrele D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registru A:	octet de stare

Efect: rutina permite modificarea atributelor R/O și SYS ale unui fișier specificat în FCB-ul a cărui adresă este dată în registrele „D&E”. FCB-ul trebuie să conțină un specificator-individual de fișier.

Noile atribute ale fișierului se specifică prin:

- bitul B1 din octetul 09 din FCB („1” reprezintă fișier protejat la scriere (R/O))
- bitul B7 din octetul 10 din FCB („1” reprezintă fișier invizibil (SYS))

Rutina caută în „director” o intrare care corespunde octeților 1—11 din FCB; comparația se face ignorând valorile biților B7 din octeții 1—11 din FCB și din „director”. Dacă o astfel de intrare este găsită, rutina modifică corespunzător intrarea din „director” corespunzătoare.

Rutina întoarce în registrul „A” o valoare 0—3 pentru cazul în care operația s-a desfășurat corect sau o valoare egală cu 255 (FF) pentru cazul în care nu a fost găsită o astfel de intrare.

RUTINA 31: Citire adresa „bloc de parametri disc” (Get ADDR (Disk Params))

Intrări:	registru C:	1F
Ieșiri:	registrele H&L:	adresa blocului de parametri ai discului

Efect: rutina întoarce în registrele „H&L” adresa „blocului de parametri ai discului”, bloc care este rezident în BIOS. Această adresă poate fi folosită:

- pentru a extrage din zona respectivă informații privind parametrii discului (informații necesare pentru a fi afișate sau pentru a se realiza, pe baza lor, calcule)
 - pentru a modifica, prin program, parametrii discului; **de obicei programele de aplicații nu folosesc rutina 31 în acest scop.**
-

RUTINA 32: Citire/modificare număr utilizator curent (Set/Get User Code)

Intrări: **registru C:** 20
 registru E: - FF (pt. citire nr. utilizator curent)
 - numărul utilizatorului curent (pt. modificarea sa)

Ieșiri: **registru A:** numărul utilizatorului curent (dacă (E)=FF)
 sau nici o valoare (dacă (E)≠FF)

Efect: rutina permite citirea numărului utilizatorului curent (dacă (E)=FF) și întoarcerea acestui număr în registrul „A” sau modificarea numărului utilizatorului curent, în funcție de valoarea curentă a registrului „E” (modulo 16). Numărul utilizatorului curent variază între 00 și 0F.

RUTINA 33: Citire directă (Read Random)

Intrări: **registru C:** 21
 registre D&E: adresa FCB
Ieșiri: **registru A:** octet de stare

Efect: rutina este similară rutinei „citire secvențială” (rutina 20) cu excepția faptului că nu se citește din fișier înregistrarea de 128 de octeți cu numărul specificat în octetul 32 din FCB, ci înregistrarea al cărei număr este dat în octeții 33 și 34 din FCB. Octeții 33 și 34 din FCB reprezintă o valoare pe 16 biți cuprinsă între 0000—FFFF cu partea ce mai puțin semnificativă în octetul 33 și cea mai semnificativă în octetul 34. Octetul ... trebuie să fie 00 întrucît o valoare diferită de 00 indică o „depășire” în afara sfîrșitului fișierului.

Citirea directă necesită în prealabil deschiderea „extensiei logice” cu numărul 0 a fișierului (prima „extensie logică” a fișierului), operație realizabilă prin rutina 15.

Dacă operația de citire directă s-a efectuat corect, atunci:

- registrul „A” va avea valoarea 00
- înregistrarea citită din fișier se va găsi depusă în memorie la „adresa DMA”
- valorile octeților 12 (numărul „extensiei logice” curente) și 32 (numărul înregistrării în cadrul „extensiei logice” curente) vor fi automat modificate în funcție de numărul înregistrării citite (octeții 33 și 34)
- valoarea octetului 32 nu va fi incrementată cu 1 (ca în rutina 20)

OBSERVAȚII: 1. După o operație de „citire directă” pot fi folosite operații de „citire secvențială”/„scriere secvențială”. Programatorul însă trebuie să țină cont de faptul că prima operație de „citire secvențială”/„scriere secvențială” se va aplica asupra aceleiași înregistrări care s-a preluat prin „citire directă” (întrucît octetul 32 nu a fost incrementat cu 1). Se poate însă, printr-o „citire secvențială” falsă, incrementa octetul 32 din FCB, astfel încît operațiile de

- „citire/scriere secvențială” următoare să se aplice asupra înregistrărilor care urmează celei preluate prin „citire directă”.
2. Dacă operația de „citire directă” s-a aplicat asupra ultimei înregistrări dintr-o „extensie logică”, nu se realizează automat deschiderea „extensiei logice” următoare (ca în rutina 20).

Dacă operația de „citire directă” nu s-a efectuat corect, atunci registrul „A” va conține codul de eroare, respectiv:

- 01 citirea unei înregistrări nescrise
- 03 imposibilitate de închidere a „extensiei logice” curente (trebuie redeschisă sau recită „extensia logică” numărul 0 a fișierului)
- 04 acces la o „extensie logică” a fișierului care nu a fost creată
- 06 octetul 35 este diferit de 00 (încercare de căutare în afara limitelor fizice ale fișierului)

În general codurile de eroare diferite de 00 pot fi interpretate ca „lipsă de date”.

RUTINA 34: Scriere directă (Write Random)

Intrări:	registrul C:	22
	registrele D&E:	adresa FCB
Ieșiri:	registrul A:	octet de stare

Efect: rutina este identică cu rutina de „citire directă” cu excepția faptului că o înregistrare de 128 de octeți aflată în memorie la „adresa DMA” este scrisă pe disc. Înregistrarea se va scrie în fișier în poziția corespunzătoare numărului ei (octeții 33 și 34). Dacă acestei poziții nu îi fusese alocat spațiu, atunci rutina, înainte de scriere, realizează această alocare.

OBSERVAȚII: Dacă înregistrarea de scris nu are un număr astfel încât ea să fie prima înregistrare dintr-un bloc nealocat, atunci rutina va ocupa fictiv toate înregistrările anterioare înregistrării de scris, din blocul respectiv de alocare.

Înregistrările ocupate fictiv (care sînt de fapt „găuri” în fișierul respectiv) vor fi contabilizate în „contorul de înregistrări” din cadrul „extensiei logice” curente (octet prezent în intrarea de „director”), dar vor avea un conținut aleator (vezi și rutina 40).

În urma unei operații de „scriere directă” valorile octeților 12 și 32 se ..., dar octetul 32 nu se incrementează cu 1. Toate observațiile referitoare la rutina 33 sînt valabile și pentru rutina 34.

Dacă operația de „scriere directă” s-a efectuat corect, atunci registrul „A” va avea valoarea 00; în caz contrar el va conține codul de eroare. Codurile de eroare posibile sînt cele de la rutina 33 plus codul 05 care indică imposibilitatea scrierii datelor întrucît nu a mai fost spațiu în „director” pentru crearea unei noi „extensii logice”.

RUTINA 35: Determinare lungime fișier (Compute File Size)

Intrări: **registru C:** **23**
 registrele D&E: **adresa FCB**
Ieșiri: **lungimea virtuală a fișierului (în octeții 33, 34 și 35 din FCB)**

Effect: rutina necesită ca FCB-ul adresat prin registrele „D&E” să ... de octeți și să conțină un specificator-individual de fișier. Rutina caută în „director” informații privind fișierul specificat în FCB și completează octeții 33, 34 și 35 cu o valoare egală cu numărul corespunzător primei înregistrări de pe disc care urmează după sfârșitul fizic al fișierului. Astfel, octeții 33, 34 și 35 reprezintă „lungimea fișierului”, lungime care poate fi:

- lungime reală (fizică) a fișierului (dacă fișierul a fost creat (scris) secvențial)
- lungime virtuală a fișierului (dacă fișierul a fost creat în acces direct și există „găuri” în alocarea fișierului).

Dacă octetul 35 are valoare egală cu 01, atunci rezultă că fișierul ... numărul maxim de înregistrări posibile (și anume 65535).

Rutina poate fi folosită pentru a adăuga înregistrări într-un fișier. ... prin apelul ei se determină numărul de ordine al primei înregistrări ... de după sfârșitul fizic al fișierului, număr de ordine ce poate fi folosit în continuare de către o secvență de operații de „scriere directă”.

RUTINA 36: Determinare număr înregistrare (Set Random Record)

Intrări: **registru C:** **24**
 registrele D&E: **adresa FCB**
Ieșiri: **numărul înregistrării (în octeții 33, 34 și 35 din FCB)**

Effect: rutina întoarce în octeții 33, 34 și 35 din FCB numărul înregistrării curente dintr-un fișier care a fost citit/scris secvențial. Rutina poate fi folosită astfel:

— pentru determinarea numărului de ordine al unor înregistrări dintr-un fișier, care conțin o anumită „cheie”. În acest caz, fișierul se parcurge (în citire) secvențial, se verifică dacă înregistrarea citită conține „cheia” căutată și dacă o conține, atunci se apelează rutina 36 pentru a determina „numărul de ordine” al înregistrării respective. Acest număr de ordine se stochează și apoi se continuă investigarea (secvențială) a fișierului. La sfârșitul prelucrării se va dispune de o listă a tuturor numerelor înregistrărilor care conțin „cheia” respectivă. Pe baza acestei liste, utilizatorul poate citi direct înregistrările care îl interesează.

— atunci când se dorește trecerea de la accesul secvențial într-un fișier la accesul direct. În acest caz, după ce un fișier a fost exploatat secvențial până la un anumit punct, se apelează rutina 36 pentru a determina „numărul de ordine” al înregistrării curente. Pe baza acestui număr de ordine se pot realiza, în continuare, operații de citire/scriere directă (operații ce se aplică de la un anumit punct (selectat) din fișier în continuare).

RUTINA 37: Dezactivare discuri (Reset Drive)

Intrări: **registru C:** **25**

Ieșiri: **registru A:** **00**

Efect: dezactivează unitățile de disc specificate în vectorul definit prin conținutul registrelor „D&E” și acordă acestor unități atributul R/W. Bitul B0 din registrul „E” corespunde unității „A” iar bitul B7 din registrul „D” corespunde unității „P”. O valoare logică „1” în vectorul definit reprezintă o opțiune-utilizator de „dezactivare” a unității respective.

Rutina se folosește, de obicei, pentru a modifica atributul R/O, care a fost asociat unei unități de disc prin apelul rutinei 28.

OBSERVAȚIE: Discul selectat nu poate fi dezactivat prin această rutină ci numai prin rutina 13.

**RUTINELE 38 și 39: Aceste rutine nu au nici un efect
în această versiune de sistem**

RUTINA 40: Scriere directă cu umplere cu 0 (Write Random With Zero Fill)

Intrări: **registru C:** **28**
 registre D&E: **adresa FCB**
Ieșiri: **registru A:** **octet de stare**

Efect: rutina este similară rutinei 34 (scriere directă) cu excepția faptului că înainte de a se scrie o înregistrare, într-un bloc nealocat, acesta este automat umplut cu zerouri. Astfel, toate „găurile” dintr-un fișier creat în acces direct vor fi recunoscute prin conținutul lor (zerouri).

ANEXA 1

Nr. rutină (hex)	Denumire rutină	Intrări	Ieșiri
0	Reinițializare sistem CP/M	C=00	—
1	Citire caracter de la consolă	C=01	A=caracter ASCII
2	Scriere caracter la consolă	C=02 E=caracter ASCII	—
3	Citire caracter de la dispozitivul „Reader” curent	C=03	A=caracter ASCII
4	Scriere caracter la dispozitivul „Punch” curent	C=04 E=caracter ASCII	—
5	Scriere caracter la dispozitivul „List” curent	C=05 E=caracter ASCII	—
6	Citire/Scriere directă la consolă	C=06 E=FF sau E=caracter ASCII	A=caracter ASCII sau A=octet stare
7	Citire octet IOBYTE	C=07	A=valoare octet IOBYTE
8	Modificare octet IOBYTE	C=08 E= valoare pentru octetul IOBYTE	—
9	Tipărire la consolă a unui șir de caractere	C=09 D&E=adresa șir	—
A	Citire buffer consolă	C=0A D&E=adresa buffer	—
B	Citire stare consolă	C=0B	A=stare consolă
C	Citire versiune sistem	C=0C	H&L=număr de versiune
D	Inițializare stare sistem discuri	C=0D	—
E	Selectare disc	C=0E E=număr unitate selectată	—
F	Deschidere fișier	C=0F D&E=adresa FCB	A=octet stare
10	Închidere fișier	C=10 D&E=adresa FCB	A=octet stare
11	Caută în „director” prima intrare	C=11 D&E=adresa FCB	A=octet stare
12	Caută în „director” următoarea intrare	C=12	A=octet stare
13	Ștergere fișier	C=13 D&E=adresa FCB	A=octet stare

Nr. rutină (hex)	Denumire rutină	Intrări	Ieșiri
14	Citire secvențială	C= 14 D&E=adresa FCB	A=octet stare
15	Scriere secvențială	C= 15 D&E=adresa FCB	A=octet stare
16	Creare fișier	C= 16 D&E=adresa FCB	A=octet stare
17	Schimbare nume fișier	C= 17 D&E=adresa FCB	A=octet stare
18	Citire vector de unități disc active	C= 18	H&L=vectorul de unități active
19	Citire număr disc selectat	C= 19	A=număr disc selectat
1A	Modificare „adresa DMA”	C= 1A D&E=adresa DMA	—
1B	Citire adresă vector de alocare	C= 1B	H&L=adresă vector de alocare
1C	Setare atribut R/O pentru o unitate de disc	C= 1C	—
1D	Citire vector de unități R/O	C= 1D	H&L=vectorul de unități R/O
1E	Modificare attribute fișier	C= 1E D&E=adresa FCB	A=octet stare
1F	Citire adresă „bloc de parametri disc”	C= 1F	H&L=adresă bloc de parametri disc
20	Citire/Modificare număr utilizator curent	C= 20 E= FF sau E=nr. utiliz. curent	A= număr utilizator sau nimic
21	Citire directă	C= 21 D&E=adresa FCB	A=octet stare
22	Scriere directă	C= 22 D&E=adresa FCB	A=octet stare
23	Determinare lungime fișier	C= 23 D&E=adresa FCB	lungime virtuală în octeții 33,34 și 35 din FCB
24	Determinare număr înregistrare	C= 24 D&E=adresa FCB	număr înregistrare în octeții 33,34 și 35 din FCB
25	Dezactivare discuri	C= 25	A= 00
26	NEIMPLEMENTATĂ		
27	NEIMPLEMENTATĂ		
28		C= 28	A=octet stare

Editat de I.T.C.I. Braşov

Bun de tipar: 25 V 88

Tiparul executat sub comanda nr. 1265
Întreprinderea Poligrafică Braşov